

Nola diseinatu testu elebidunak

Artikulu hau *Galdezka* liburutik ateratako kapitulu baten laburpena da; badakizu, beraz, nora jo, oso-osorik irakurri nahi baduzu.

Nola idatzi behar ditugu testu elebidunak: zutabeak, orrialdeka...?

Hasteko esan dezagun, gure ustez, idazki-motak baldintzatu egiten duela testu elebidunen diseinua. Hiru kasu nagusi ikusten ditugu guk:

1. Euskarazko eta erdarazko testuak orriaren alde batean agertzea.
  2. Euskarazko eta erdarazko testuak orriaren alde banatan agertzea.
  3. Euskarazko eta erdarazko testuak orri bat baino gehiagotan agertzea.
1. Lehen kasuari dagokionez, eta idazki-motak kontuan izanik, hiru aukera-edo:
    - Inprimaki batzuetan datuak eskatzen dira bereziki (izen-abizenak, helbideak, telefonoak, etab.). Horrelakoetan, hobe dugu hizkuntza biak bata bestearen ondoan jartzea; izan ere, datuok behin bakarrik eman behar ditugu. Adibidez:

Izena / Nombre:
Abizenak / Apellidos:
    - Idazkia orriaren alde batean sartzeko modukoa bada (ofizioa, gutuna, bilera-deia...), zutabeetara jotzen dugu askotan administrazioan.
  2. Zutabeak gehiegi gustatzen ez bazaizkigu, aurreko dokumentu horiek –orri batean sartzan direnak, alegia– orriaren alde banatan jar ditzakegu, hau da, alde batean euskaraz, eta bestean erdaraz.
  3. Euskarazko eta erdarazko testuak orri bat baino gehiago hartzen badute, bi eratara jokatze modua ikusten dugu; beti ere, idazkeraren luzera aintzat hartuta:
    - Testuak orri gutxi hartzen baditu (dekretua, erabakia...), oraindik ere bi zutabeak egokiak izan daitezke.
    - Testua luzeagoa bada (txostenak, aktak, liburuak...), egokiagoa da orrialde ezberdinak erabiltzea (ezkerreko orrian hizkuntza bat, eta eskuinean bestea; edo liburuaren aurrealdean bat, eta atzealdean, ipurdiz gora, bestea).

Zer egin daiteke testu elebidunetan euskara nabarmentzeko?

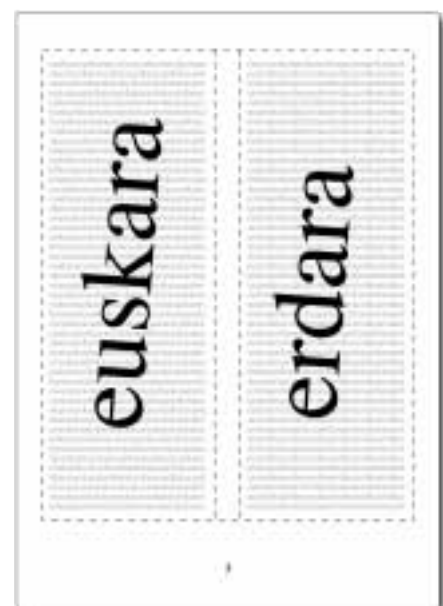
Jakin ezazu –kolorearen erabilera alde batera utzita– hiru bide nagusi daudela idazki elebidunetan, hizkuntza horietako bat goratzeko:

1. Kokapena.
  2. Tipografia.
  3. Osagai komunak.
1. Kokapenari dagokionez, hiru egoera aztertuko ditugu: elkarren ondoan doazen hitzak, zutabeak eta orrialdeak.
  - **Elkarren ondoan doazen hitzak.** Hizkuntza bat nabarmentzeko, aurrean edo gainean jarriko dugu beti. Ikusi nola goratzen dugun euskara ondorengo adibidean:

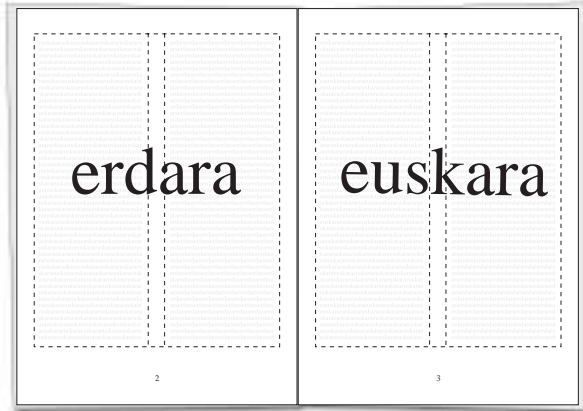
Prestakuntza ikastaroetarako eskabide-orria Solicitud para cursos de formación

Izena Nombre	1. abizena 1º apellido	2. abizena 2º apellido	NAN DNI

- **Zutabeak.** Alor honetan egin diren ikerketen arabera, ezkerreko zutabea da nabarmentzen dena, begiek, beraz, horretara jotzen baitute zuzenean:

- **Orrialdeak.** Bi orrialde baldin baditugu parean –ezker-raldekoa (bikoitia), eta eskuinaldekoa (bakoitia)–, eskuintekoak omen du lehentasuna; horrexegatik izaten da garestiagoa iragarkiak eta publizitatea orrialde horretan jartzea, ezkeraldean baino.

2. Tipografiak ere badu eraginik.

Batetik, neurria erabil dezakegu: zenbat eta letra handiago, orduan eta garrantzi handiagoa hizkuntzarentzat:

ZIURTAGIRIA
CERTIFICADO

Bestetik, letra-mota. Edozein letra hiru era hauetara ager daiteke, besteak beste: **lodia**, zuzena, *etzana*. Horien artean hierarkia bat eginez gero, lehena da nabarmenena; eta azkena, gaiztoena, irakurtzeko orduan.

ZIURTAGIRIA
ZIURTAGIRIA
ZIURTAGIRIA

Horiek horrela izan arren, kontu handiz ibili behar dugu tipografia aukeratzekoan. Letra **lodia**, neurritz erabilia, oso aproposa da zer edo zer azpimarratu edo indartzeko; neurririk gabe, berriz, nekatu egiten du, eta ez du testu luzeetarako balio. Antzera gertatzen da *etzanarekin*; letra normalaren aldean, etzanak askoz ere gehiago nekaratzen ditu irakurlearen begiak, eta gainera arazo askoren iturri da: esaterako, zer egin behar dugu etzanez idatzitako testu batean etzana erabili behar badugu liburu bat edo dena delakoa aipatzeko?

3. Osagai komunak aipatu ditugu lehen; baina zertaz ari gara? Bi zutabetan idatzitako testuetan (ofizioak eta gutunak, esaterako), berez hizkuntza bietan errepikatu beharko genituzkeen osagai batzuk dauzkagu, hala nola, hartzailearen datuak (kargua, saila, helbidea), igorlearenak, data... Bada, gure hizkuntza nabarmentzeko modu bat hauxe izan daiteke: horiek guztiak euskara hutsean agertzea.

Testuaren barruan berdin egin dezakegu bestelako osagaiekin; adibidez, toki-izenak (*Deba Garaia*, *Donostialdea*...), ehunekoak zeinuak (%65), eta abar euskaraz bakarrik eman.

LABURBILDUZ, testu elebidun batean euskara nabarmendu nahi badugu, hauxe egin behar da:

- Hitzak elkarren ondoan badatoz, jarri aurretik edo gaintik euskarazkoa, eta nabarmendu letra handiagoa edo lodia erabiliz, edota letra etzana erdararentzat utziz.
- Orri bakarraren alde banatan idatzi badugu (alde batean euskaraz, eta bestean erdaraz) kontuz ibili orria kartazalean sartzerakoan: kartazala irekitakoan euskarazkoak izan behar du irakurtzen den lehena. Triptikoak ere modu egokian tolestu eta aurkeztu.
- Testuak bi zutabetan ematen badira, utzi ezkerrekoa euskararentzat. Bi hizkuntzetan letra zuzena (normala) erabiltzea da egokiena; hala ere, erdara “apaldu” nahi izanez gero, idatzi zutabe hori etzanez. Honelako testuetan, beste probatxo bat egin dezakegu: testutik kanpoko osagai komunak (hartzailearen datuak, helbideak, igortzailearen zehaztasunak...) euskara hutsean eman.
- Batzuetan, euskara goratzeko beste bide bat osagai batzuk euskara hutsean ematea izan daiteke. Adibidez, kopuruak (%65), toki-izen batzuk (*Deba Garaia*) etab.
- Orrialdeka idazten badugu, gorde eskuinekoa euskararentzat.